

زندگی و خدمات علمی و فرهنگی استاد دکتر علیمحمد کاردان

دکتر علیمحمد کاردان در سال ۱۳۰۶ شمسی در شهر یزد به دنیا آمد. دوره ابتدایی را در دبستان سعدی و دوره اول متوسطه را در دبیرستان ایرانشهر زادگاه خود گذرانید. پس از گذراندن دوره اول متوسطه و به تشویق دبیران و نیز به اقتضای وضع خانوادگی خود در دانشسرای مقدماتی یزد که به تازگی تأسیس شده بود خود را برای آموزگاری آماده کرد. اما از آنجا که با رتبه اول در این مدرسه فارغ‌التحصیل شد بنابر مقررات آن زمان برای ادامه تحصیل به دانشسرای عالی تهران اعزام گردیده به هزینه دولت به تحصیل پرداخت. پس از گذراندن «کلاس مخصوص» آن مؤسسه که در حکم سال ششم دبیرستان بود، در دوره لیسانس دبیری فلسفه و علوم تربیتی در دانشسرای عالی تهران پذیرفته شد.

وی در طول تحصیل در دانشسرای عالی، زبان فارسی را نزد بزرگانی چون دکتر معین، دکتر پرویز ناتل خانلری و بدیع‌الزمان فروزانفر، زبان عربی را در محضر آیت‌الله مهدی الهی قمشه‌ای، فلسفه قدیم را نزد آیت‌الله محمد حسین فاضل تونی، فلسفه جدید را در محضر دکتر یحیی مهدوی، دکتر رضازاده شفق و دکتر غلامحسین صدیق گذراند. در روان‌شناسی از محضر دکتر علی‌اکبر سیاسی و در جامعه‌شناسی از محضر دکتر غلامحسین صدیقی فیض برد. درسهای علوم تربیتی را نزد دکتر محمدباقر هوشیار، دکتر عیسی صدیق و دکتر اسدالله بیژن و فیزیولوژی اعصاب را نزد دکتر عبدالله شیبانی تلمذ کرد.

دکتر کاردان در سال ۱۳۲۸ درجه لیسانس فلسفه و علوم تربیتی را از دانشسرای عالی (دانشگاه تهران) کسب کرد و چون فارغ‌التحصیل رتبه اول دوره خود بود، طبق قانون اعزام دانشجویان به خارج برای ادامه تحصیل در دوره دکتری فلسفه و علوم تربیتی به دانشگاه ژنو در سویس اعزام و در دانشکده ادبیات و مؤسسه علوم تربیتی (معروف به مؤسسه ژان ژاک روسو) این دانشگاه مشغول به تحصیل شد. در آنجا وی فلسفه را نزد استادانی چون شارل ورنر (Ch Werner) (مؤلف تاریخ فلسفه یونان)، روان‌شناسی را نزد روان‌شناس و معرفت‌شناس مشهور ژان پیاژه (Jean Piaget) و اصول تعلیم و تربیت را نیز نزد استادانی مانند روبر دوتران (Robert Dottrens) آموخت. سرانجام در سال ۱۳۳۶ به اخذ درجه دکتری فلسفه و علوم تربیتی از دانشکده ادبیات دانشگاه ژنو نایل شد. دکتر کاردان پس از اخذ درجه دکتری به رغم اینکه از سوی پروفیسور پیاژه برای دستیاری در «مرکز معرفت‌شناسی تکوینی» به کار دعوت شد، به سائقه وظیفه‌شناسی، بیدرنگ به وطن بازگشت. پس از شرکت در آزمونی از سوی دانشگاه تهران برای انتخاب

بقیه در صفحه ۴

نکوداشت استاد و دانشمند عالیقدر دکتر علیمحمد کاردان

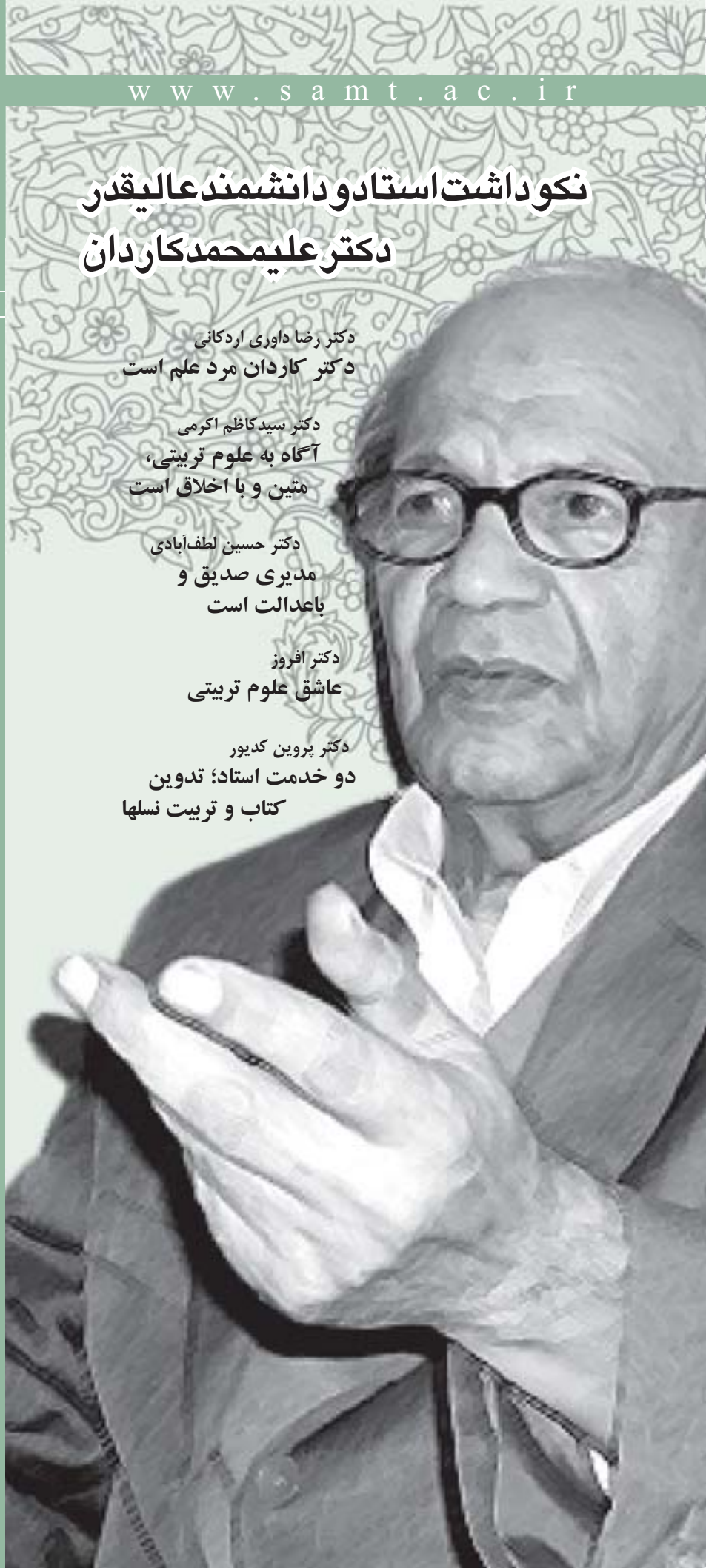
دکتر رضا داوری اردکانی
دکتر کاردان مرد علم است

دکتر سید کاظم اکرمی
آگاه به علوم تربیتی،
متین و با اخلاق است

دکتر حسین لطف‌آبادی
مدیری صدیق و
با عدالت است

دکتر افروز
عاشق علوم تربیتی

دکتر پروین کدیور
دو خدمت استاد؛ تدوین
کتاب و تربیت نسلا

دکتر کاودان مراد طلم است

است که خدمت بزرگی به جامعه تعلیم و تربیت کرده است. در واقع می‌شود گفت دانشجویان این رشته با کتابهای ایشان پرورده شده‌اند. بدون این کتابها اصلاً علوم اجتماعی و علوم تربیتی به چنین مرحله‌ای در کشور نمی‌رسید.

□ نظر شما در خصوص مراسم بزرگداشت دکتر چیست؟

عرصه وجود دارد که نمی‌توان گفت از کجا باید شروع کرد. البته کتابهای خوبی هم در علوم انسانی ترجمه و نوشته شده اما پراکنده کاریها، توازن را از این رشته گرفته است.

□ دکتر کاردان برای کم‌تر کردن این مشکلات چه کارهایی انجام داده‌اند؟

■ ایشان در زمینه علوم تربیتی بنیانگذار و راه‌گشا بودند. وی به همراه دکتر هوشیار که دکتر کاردان دستیار ایشان بودند راه سنگلاخ سختی را گشود و راه را برای علاقه‌مندان به این رشته باز کرد. شاید متوجه نباشیم زمانی که کتابها نبود چه سختی‌هایی وجود داشت، اما دکتر کاردان با حسن سلیقه‌ای که در تألیف و ترجمه کتابها داشت راه را باز کرد.

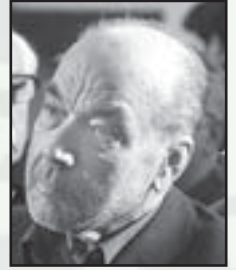
دکتر رضا داوری اردکانی، رئیس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران است. وی همچنین آشنایی دیرینه‌ای با دکتر کاردان دارد. به سراغ وی رفتیم تا از دید این استاد به فعالیتهای دکتر کاردان نگاهی داشته باشیم.

□ آشنایی شما با دکتر کاردان مربوط به چه زمانی است؟

■ من دکتر را از زمانی می‌شناسم که دانشیار دانشگاه شدند. امتحان دانشیاری ایشان در کلاس درس ما برگزار شد و از آن زمان حدود ۴۰ سال است که با هم رابطه دوستی و همکاری داریم که لحظه لحظه این دوران برای من خاطره است.

□ به نظر شما دکتر کاردان چه نقشی در رشد علوم تربیتی در کشور داشتند؟

■ وی با توجه به اینکه کارهای اجرایی مثل ریاست دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران را بر عهده داشت، هیچ وقت از کار علمی، ترجمه و تألیف دست نکشیده است. در واقع دکتر کاردان را می‌توان مرد علم معرفی کرد. وی یکی از بهترین مترجمان و مؤلفان علوم انسانی

در واقع می‌شود گفت دانشجویان این رشته با کتابهای ایشان پرورده شده‌اند. بدون این کتابها اصلاً علوم اجتماعی و علوم تربیتی به چنین مرحله‌ای در کشور نمی‌رسید

دو خدمت استاد! تک‌تویع کتاب و تربیت نسلیها

می‌دانید بفرمایید این سه وظیفه کدام است؟ وقتی دانشجو آن سه وظیفه را برشمرد، ایشان سری تکان داده و با لبخند گفتند: "هر سه مورد اشتباه است!"

خاطرات زیادی نیز از کمکهای مخلصانه ایشان به دانشجویان دارم که در واقع هر کاری می‌توانستند در چهارچوب موازین برای دانشجویان انجام می‌دادند و در رفع مشکلات آنها نهایت تلاش را به عمل می‌آوردند. نکته دیگری که بسیار با اهمیت و تأثیرگذار بوده و بارها در مورد آن فکر کرده‌ام نگاه متفاوت استاد به مسائل است. ایشان در کلاس یا حتی در جلساتی که حضور دارند به مسائل از زاویه‌ای نگاه می‌کنند که هیچ کس به ذهنش نمی‌رسد. ایشان شخصی مسئله محور بودند و به جای مطرح کردن خود، به حل آن مسئله توجه می‌کردند.

□ نظر شما در مورد مراسم نکوداشت استاد چیست؟ برگزاری این مراسم و قدردانی از استادانی که چندین دهه برای رشد علمی کشور تلاش کرده، بسیار ضروری و قابل ستایش است و شاید گوشه‌ای از تأثیرگذاری ایشان بر رشته نوپای علوم تربیتی را نشان بدهد. امیدوارم فرصتی فراهم شود تا کسانی که خاطراتی از استاد دارند این خاطرات را بیان کنند.

نیز توانایی استفاده از منابع خارجی را نداشتند، ترجمه‌های دقیق، یکدست و روان ایشان در چند رشته از علوم اجتماعی راه‌گشا بود. به علاوه ایشان به تربیت نسلی از دانش‌آموختگان حوزه علوم تربیتی با بهترین روش آموزشی چون «روش فعال» که این روزها سخت مورد تأکید است، پرداختند. به این معنی که دانشجو در کلاس ایشان موظف به درگیری کامل و تمام عیار با مسائل علمی بود. کلاسهای ایشان پربار و تأثیرگذار بود و علاوه بر جنبه‌های علمی قوی، بار عاطفی خاصی نیز داشت به طوری که دانشجویان در آن ضمن فراگیری مباحث مربوطه از ظرافتهای رفتاری گاه طنزآمیز ایشان نیز بسیار می‌آموختند و از این نظر، ایشان را صمیمانه دوست داشته و ارتباط دوطرفه‌ای برقرار می‌کردند.

□ با توجه به اینکه دانشجوی دکتر بودید چه خاطره‌ای از کلاسهای وی دارید؟

■ روزی استاد مشغول تدریس بودند و سخن به اینجا رسید که پرسیدند: "همان‌طور که مستحضرید فلسفه سه وظیفه عمده را به عهده دارد." در همین حال یکی از دانشجویان با تکان دادن سر به تأیید مطلب استاد پرداخت. استاد با طنز خاص خود فرمودند "شما که

دانشجوی دکتر کاردان در سالهای دور، امروز معاون پژوهشی دانشگاه تربیت معلم است. دکتر پروین کدیور از خاطرات خود با استاد می‌گوید:

□ آشنایی شما با دکتر کاردان از چه زمانی بوده است؟

■ آشنایی من با استاد به دهه چهل برمی‌گردد. اولین بار با ترجمه کتاب روان‌شناسی اجتماعی تألیف اتو کلاین برگ - که در حدود بیست سال، کتابی بی‌رقیب در این زمینه بود - با ایشان آشنا شدم. سپس در دوره کارشناسی ارشد، در دانشکده علوم تربیتی به‌طور مستقیم از کلاسهای درس استاد استفاده کردم. دکتر کاردان در آن زمان رئیس دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران بودند و این فرصت برای کلیه دانشجویان فراهم بود که هم از نظر علمی و هم از بعد انسانی و اخلاقی از وجود ایشان بهره‌مند شوند.

□ دکتر کاردان چه نقشی در رشد علوم تربیتی در کشور داشته است؟

■ استاد در چند حوزه علوم تربیتی ایران تأثیر چشمگیری داشته‌اند. در دوره‌ای که کتاب علمی مناسب در دسترس نبود و دانشجویان

کلاسهای ایشان پربار و تأثیرگذار بود و علاوه بر جنبه‌های علمی قوی، بار عاطفی خاصی نیز داشت

حاشیای دایم تربیتی

همیشه او را مردی
اصولی، منطقی و
دارای فکری مثبت
یافتیم

با پدر من هم تماس گرفت. از طرف دیگر گروهی از دانشجویان تصمیم داشتند که ۲۸ اسفندماه به اردو بروند. من برای فرار از دیدار با شاه گفتم که می‌خواهم به اردو بروم. دکتر کاردان بعد از اینکه از علت این تصمیم من مطلع شدند به من حکم سرپرستی دانشجویان را ابلاغ کردند و این باعث شد که دیگر از طرف آن فرد هم مزاحمتی ایجاد نشود. در راه بازگشت به یزد رفتیم و دانشجویی می‌خواست کیفی برای دکتر کاردان به عنوان سوغاتی بخرد، وقتی فروشنده فهمید این کیف برای کیست پولش را نگرفت و گفت از طرف من به ایشان هدیه بدهید. وی به خاطره دیگری از برخوردهای خود با دکتر کاردان اشاره کرد و گفت: "بعد از چند سال شاگرد اولی قرار بود برای ادامه تحصیل در خارج از کشور به من بورس تحصیلی تعلق بگیرد اما معاون دانشکده که شخصی گردن کلفت و از فراماسونرها معروف بود مانع شد و می‌خواست بورس را به خانمی بدهد که دوره لیسانس را پنج ساله تمام کرده بود. دکتر کاردان با اطلاع از این قضیه بسیار عصبانی شد و با تأکید ایشان من توانستم از فرصت تحصیلی استفاده کرده و به خارج از کشور بروم. الان دهها نامه دارم که طی سالهای ۵۱-۱۳۵۰ به ایشان نوشته‌ام یا دکتر کاردان برای من فرستاده‌اند."

وی نشان داده که تعلیم و تربیت اساسی‌ترین مسئله ایران است و همه جا سعی کرده با این فهم درست خودش از علوم تربیتی دفاع کند

مدیریتی صدیقی و باعدالت است

صدیق و رفیقی صمیمی است که بسیار دوستش دارم.

□ چه نقشی برای دکتر کاردان در رشد علوم تربیتی کشور قائل هستید؟

■ وی نقش مؤثری در تعمیق و رشد آموزش و پژوهش در کشور ایفا کرده و بارها در شورای پژوهشی آموزش و پرورش از تحقیقات خوب و درست دفاع کرده است.

دکتر کاردان نقش یک دانشمند را در علوم تربیتی ایفا کرده و در انتقال علوم تربیتی از فرهنگ غربی به کشور موفق بوده است. وی نشان داده که تعلیم و تربیت اساسی‌ترین مسئله ایران است و همه جا سعی کرده با این فهم درست خودش از علوم تربیتی دفاع کند.

□ برگزاری نکوداشت دکتر در «سمت» چه اثراتی دارد؟

■ نخست اینکه برگزاری چنین بزرگداشتی در سازمانی شناخته شده مانند «سمت» نشان می‌دهد که این سازمان قدر مردان بزرگ حوزه علوم تربیتی را می‌داند و آنها را می‌شناسد. از دیگر سو این کار می‌تواند مشوق دانشمندان جوان، دانشجویان باشد و هم اینکه دانشمندان علوم انسانی در غوغای علوم تکنولوژیک برجسته می‌شوند کار بسیار مهمی است.

"دکتر کاردان مفاهیم روان‌شناسی اجتماعی را به کشور آورد و با قلم خوبی که داشت مسائل آن را در کشور مطرح کرد."

دکتر افروز استاد دانشگاه شهید بهشتی سابقه آشنایی خود با دکتر کاردان را مربوط به سال ۸۴۳۱ دانست و افزود: "در این زمان ایشان رئیس دانشکده علوم تربیتی و من دانشجوی روان‌شناسی دانشکده بودم. از همان زمان ارتباطم با وی خوب بود و دکتر کاردان را مردی شریف، متدین و متفکر می‌شناختم."

وی گفت: "دکتر کاردان به طور کلی یکی از طراحان و مدیران علوم تربیتی در کشور است که به همراه دکتر شریعتمداری و دکتر حسینی کرمانی پایه‌های این علم را در کشور پی‌ریزی کرد. اینها در علوم تربیتی هم علاقه و عشق داشتند، هم سواد، خصوصاً دکتر کاردان که قلم بسیار خوبی هم داشت. همیشه هر جا که بودم او را مردی اصولی، منطقی و دارای فکری مثبت یافتیم."

دکتر افروز به توضیح چند خاطره از دکتر کاردان پرداخت: "قبل از انقلاب زمانی شاگرد اول دانشکده شدم و یکی از مسؤولان وابسته به دربار اصرار داشت که در روز اول سال به دیدار شاه بروم، من هم نمی‌خواستم. آن فرد تهدیدهای زیادی کرد و حتی

آگاه به علوم تربیتی، متین و با اخلاق است

"دکتر کاردان فردی است عالم و مہین دوست که با کمال تواضع و از سر دلسوزی از هیچ‌گونه مشورت و کمکی دریغ نمی‌کند."

دکتر سیدکاظم اکرمی در خصوص آشنایی خود با دکتر گفت: "من از سال تحصیلی ۴۰-۱۳۳۹ شاگرد ایشان بودم. از همان زمان ترجمه و تدوین کتابهای حوزه علوم تربیتی یکی از مشغله‌های ایشان بود و می‌توان گفت مردی آگاه به علوم تربیتی، متین و با اخلاق در برخورد با دانشجویان است."

وی افزود: "از دکتر کاردان آثار زیادی وجود دارد که همه در پیشبرد علوم تربیتی بسیار مؤثر بوده‌اند و مورد توجه و پذیرش استادان این رشته و نیز رشته‌های علوم اجتماعی و روان‌شناسی تربیتی واقع شده‌اند. این عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت معلم خاطر نشان کرد: "وی فردی است که بدون کوچک‌ترین نشانی از غرور علمی با تواضع در جایی که نظری از او بخواهند حاضر شده و کمک می‌کند. بعد از انقلاب با حضور در جلسات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی آموزش و پرورش به ارائه نظرات کارشناسانه پرداخت."

وی با بیان این که برگزاری مراسم گرامی‌داشت دکتر کاردان برای جوان‌ترها بسیار مؤثرتر است، تأکید کرد: "«سمت» باید دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری را نیز برای این مراسم دعوت کند تا جوان‌ترها بدانند که جامعه علمی از بزرگان تقدیر می‌کند و آنها را مورد عنایت قرار می‌دهد. وقتی از نکوداشت خدمات علمی و فرهنگی صحبت به میان می‌آید جوانان تشویق می‌شوند که قدم‌های بلندتری بردارند."

اکرمی با تشکر از سازمان «سمت» به عنوان متولی برگزاری این مراسم گفت: "اثر دیگری که برگزاری این نکوداشت دارد این است که به افراد برای مطالعه در زمینه تعلیم و تربیت و مقاله‌نویسی در این رشته جهت می‌دهد."

این استاد دانشگاه با اشاره به این نکته که بر اساس فرهنگ اسلامی باید قدر عالمان را بدانیم، اضافه کرد: "برگزاری نکوداشتها تأثیر این امر را بیشتر خواهد کرد."

سازمان مطالعات و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها
شعبه سخن سمت - شماره ۲۳ - آذرماه ۱۳۸۴

سازمان مطالعات و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها
شمیمه سخن سمت - شماره ۳۳ - آذر ماه ۱۳۸۴

صاحب امتیاز: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها
زیر نظر روابط عمومی
مدیر اجرایی: سیمین هاشمی
مدیر تحریریه: امید صدیق
طراح و صفحه آرا: علیرضا کریمی
نشانی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام،
سازمان مطالعه و تدوین کتب علمی: ۱۴۶۳۶
تلفن: ۴۴۲۴۸۷۶ - ۴۴۲۳۴۸۳۳ - ۴۴۲۴۸۷۷
پست الکترونیک: info@samt.ac.ir
http://www.magiran.com/khbarnameh.samt

ادامه از صفحه ۱

به عنوان دانشیار کرسی اصول آموزش و پرورش و جانشینی استاد فقید دکتر هوشیار - که در تابستان ۱۳۳۶ از دنیا رفته بود - و پذیرفته شدن در آن آزمون به خدمت در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران مشغول شد و تدریس درسهایی مانند اصول آموزش و پرورش و تاریخ آموزش و پرورش را به عهده گرفت. با تأسیس مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در دانشگاه تهران (۱۳۳۷-۱۳۳۸) و ایجاد دوره لیسانس و فوق لیسانس علوم اجتماعی از وی برای تحقیق و تدریس در این مؤسسه نیز دعوت شد. لذا تا سال ۱۳۴۵ در آنجا به تدریس روان شناسی اجتماعی و روش تحقیق در علوم اجتماعی در دوره فوق لیسانس علوم اجتماعی پرداخت؛ همچنین به ترجمه کتابهای مهمی در روان شناسی اجتماعی و مردم شناسی و روش تحقیق در زمینه های فوق توفیق یافت.

دکتر کاردان به موازات تدریس، تحقیق، ترجمه و تألیف از همان آغاز کار در مدیریت امور دانشگاه نیز مشارکت داشت؛ از جمله تا سال ۱۳۴۱ مدیریت دروس مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی؛ از ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۸ ریاست اداره کل آموزش دانشگاه تهران و از ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۶ نیز ریاست نخستین دانشکده علوم تربیتی کشور را که در دانشگاه تهران ایجاد شده بود بر عهده داشت. وی پس از انقلاب اسلامی نیز در عرصه های علم و فرهنگ فعالانه به خدمت خود ادامه داد و در سال ۱۳۶۹ از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی به عضویت پیوسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران برگزیده شد. دکتر کاردان علاوه بر تدریس در دوره های مختلف کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه های تهران و تربیت مدرس، از ۱۳۶۳ تا ۱۳۷۶ سرپرستی مؤسسه روان شناسی دانشگاه تهران را عهده دار بود. دکتر کاردان سالها در شورای دانشگاه تهران و هیأت ممیزه علمی آن و نیز هیأت ممیزه مرکزی عضویت داشته و فعالیت کرده است. وی همچنین از نخستین صاحب نظرانی است که در سازماندهی جدید آزمون ورودی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور از سال ۱۳۴۲ نقش ویژه ای داشته است.

از دیگر اقدامات ماندنی او تلاش در گسترش رشته های مختلف علوم تربیتی در سطح کارشناسی ارشد و تأسیس نخستین دوره دکتری علوم تربیتی (تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش) در سال ۱۳۵۳ در دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران است.

مدیریت گروه های پژوهشی روان شناسی و علوم تربیتی سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، عضویت در شورای پژوهشی این سازمان و همکاری

مؤثر با پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و پژوهشکده حوزه و دانشگاه و نیز مؤسسه پژوهشی برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش از جمله فعالیت های دیگر وی در مراکز مختلف علمی است.

دکتر کاردان در حال حاضر در انجمن های علمی مانند انجمن جامعه شناسی ایران، انجمن ایرانی تعلیم و تربیت، انجمن بین المللی تعلیم و تربیت، انجمن بین المللی جامعه شناسان فرانسوی زبان و انجمن پژوهش های آموزشی نیز عضویت دارد و همچنین عضو و رئیس انجمن روان شناسی اجتماعی ایران است. وی در هیأت تحریریه تعداد زیادی از مجلات تخصصی - دانشگاهی نیز عضویت دارد.

تقدیرها

- نشان (مدال) فرهنگ (۱۳۲۹) به دلیل احراز رتبه اول در دوره کارشناسی فلسفه و علوم تربیتی از سوی وزارت فرهنگ وقت.

- نشان (مدال) سپاس (۱۳۵۳) به مناسبت داشتن خدمات شایان در مقام ریاست دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران از سوی شورای عالی فرهنگ (آموزش و پرورش).

- تجلیل از ایشان به عنوان استاد ممتاز دانشگاه تهران.

- معرفی ایشان به عنوان یکی از چهره های ماندگار کشور.

- نکوداشت شخصیت علمی و آثار ایشان از سوی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

- انتخاب ایشان از سوی فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران به عنوان «پژوهشگر نمونه».

- تقدیر به عنوان یکی از مدیران پیشکسوت گروه های پژوهشی «سمت».

آثار: کتابها

الف) تألیف

1. *L'Organisation Scolaire en Iran, Histoire et Perspective.*

۲. فلسفه تعلیم و تربیت، جلد اول [بخشهایی].

۳. درآمدی بر جامعه شناسی اسلامی.

۴. سیر آراء تربیتی در غرب.

۵. علوم تربیتی، ماهیت و قلمرو آن [بخشهایی].

ب) ترجمه

۱. طرح اصلاح فرهنگ فرانسه.

۲. اصول راهنمایی در آموزش و پرورش.

۳. روان شناسی اجتماعی.

۴. طرح روان شناسی طبقات اجتماعی.

۵. روش مردم شناسی.

۶. قواعد روش جامعه شناسی.

۷. روان شناسی اجتماعی.

۸. اصول راهنمایی در آموزش و پرورش

همراه با طرح لاتژون - والون.

۹. مسائل روان شناسی جمعی و روان شناسی

اجتماعی.

۱۰. مراحل تربیت.

۱۱. وضع و شرایط روح علمی.

۱۲. روان شناسی اجتماعی.

۱۳. روان شناسی و دانش آموزش و پرورش.

۱۴. سیطره کمیت و علایم آخر زمان.

۱۵. آراء و نظریه ها در علوم انسانی.

۱۶. تاریخ روان شناسی.

۱۷. معنی و حدود علوم تربیتی.

مقالات:

دکتر کاردان قریب به پنجاه سال خدمت خود در دانشگاه تهران و مؤسسات علمی دیگر علاوه بر تدریس و تحقیق به نوشتن مقالات مهمی (در حدود صد مقاله) در زمینه علوم تربیتی، روان شناسی، جامعه شناسی و علوم انسانی پرداخته است. کسانی که با این رشته ها سروکار دارند، نوشته های وی را در مجلاتی نظیر مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی، مجله دانشکده علوم تربیتی، مجله آموزش و پرورش، مجله سخن، مجله راهنمای کتاب دیده و خوانده اند. وی علاوه بر مقالات دهها سخنرانی در مجامع علمی گوناگون داشته که بیشتر آنها در انتشارات دانشگاه تهران، مرکز نشر دانشگاهی و سازمان «سمت» به چاپ رسیده است.

***

علاقه مندان می توانند اطلاعات بیشتر در مورد این نکوداشت را با مراجعه به سایت:

www.samt.ac.ir/kardan.asp

دریافت کنند.